

SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf

UTLÅTANDE

Riksdagen, Social- och hälsovårdsutskottet

Ärende: SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf, vars medlemsförbund är Förbundet De Utvecklingsstördas Vål, Finlands Svenska Synskadade, Svenska hörsselförbundet, Psykosociala förbundet och Finland Svenska Handikappförbundet, har upprättat ett ställningstagande om utkastet till den så kallade valfrihetslagen samt andra därtill anknyta lagar.

Hänvisning: Valfrihetslagen mm. i Riksdagens social- och hälsovårdsutskott den 30.5.2017.

En samordnande och koordinerande mekanism för att trygga de svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna

Det allmänna ska säkerställa en jämlik tillgång till social- och hälsovårdstjänster på svenska och undvika centralisering av produktion till en enda tjänstproducent genom att skapa och upprätthålla en samordnande och koordinerande mekanism som täcker hela landet. Svenskspråkiga personer med funktionsnedsättningar kan inte utestängas från valfriheten inom landskapsreformen.

Påföljder om våra ändringsförslag inte beaktas

- Svenskspråkiga personer med funktionsnedsättningar har ingen jämlik tillgång till social- och hälsovårdstjänster
- En tjänstproducent hamnar i en monopolställning, men den producenten erbjuder eventuellt inga tjänster för personer med andra funktionsnedsättningar än utvecklingsstörningar:

Sådana strukturer som i praktiken leder till en nationell centralisering av servicen ska inte bildas för en sådan situation som ofrånkomligen ska leda till diskriminering och en monopolställning av en viss producent eller aktör. Den svenskspråkiga befolkningen eller delar av den kan inte utestängas från valfrihet eller alternativ på basis av språk, funktionsnedsättning eller diagnos. Det nuvarande svenskspråkiga specialomsorgsdistriktet är ett exempel på att personer segregeras på basis av viss diagnos.
- Språkminoriteter diskrimineras, eftersom det inte finns valfrihet för svenskspråkiga och eftersom delaktighet som förutsätts av demokratin inte förverkligas på ett tillräckligt sätt:

Rätt att påverka sina egna ärenden, göra sina egna val och delta i samhällelig verksamhet oberoende av språket måste garanteras också till den svenskspråkiga befolkningen.

Strukturen av den samordnande och koordinerande mekanismen

- a) En nationell utvecklingsenhet med stöd av ordningslagens 35 §:n 4 mom.
- b) Ett nationellt servicecenter med stöd av landskapslagens 118 §
- c) Ett gemensamt organ bildats av de fem tvåspråkiga landskap med stöd av landskapslagens 48 §

→ Påverkansorgan för minoritetsspråk med stöd av landskapslagens 27 § skulle komplettera denna mekanism, men det måste reserveras tillräckliga ekonomiska resurser för påverkansorganen.

Uppgifterna av den samordnande och koordinerande mekanismen

- var svenskspråkig service finns och vilka aktörer som erbjuder den servicen
- hur de svenskspråkiga tjänsterna ska ordnas för att garantera valfrihet och alternativ för svenskspråkiga personer
- hur den jämlika tillgången till svenskspråkiga tjänster säkerställs i upphandlingar och köp av tjänster
- hur den svenskspråkiga servicen säkerställs i olika styrande dokument och avtal
- vilket behov det finns av svenskspråkig personal

Detaljerade ändringsförslag i lagtexten

35 §:n 4 mom organiseringslag – en svenskspråkig utvecklingsenhet:

Utvecklingsverksamheten i landskapet Nyland svarar för utvecklandet av tjänster på svenska i hela landet i enlighet med 1-3 mom. Dessutom fungerar enheten som en nationell samordnande och koordinerande mekanism för svenskspråkig och teckenspråkig service i hela landet tillsammans med landskapens utvecklingsenheter, påverkansorganen för minoritetsspråket, delegationen för social- och hälsovård och det svenskspråkiga servicecentret.

118 § 1 mom i landskapslag – tillägg till nationella servicecenter:

4) servicecenter för stöd- och experttjänster för att stöda och utveckla svenskspråkiga tjänster som en del av den samordnande och koordinerande mekanismen

23 § organiseringslag:

2) uppfylla de lagstadgade skyldigheterna angående de språkliga rättigheterna

Helsingfors, den 24.5.2017

Nina af Hällström
Verksamhetsledare
050 368 3288

Sakkunnig: Kirsi-Maria Malmlund, jur.mag.
Juridiskt ombud, sakkunnighetsjurist
050 443 0576